

Християнството отправя предизвикателство към много философски системи. Но същевременно отговаря на търсенията на повечето от тях. И най-силното в християнската духовност са не отрицанието, а утвърдението, обхватът и пълнотата.

Ако будизмът е пронизан от страстен стремеж за избавление от злото и към спасение, тази жажда за спасение и обещанието за него са присъщи и на християнството.

Ако ислямът изисква човек да е напълно предан на Бога, Който е върховен владетел на космоса и на човешката съдба, същото намираме и в християнството.

Ако небето в китайския светоглед е нещо, което ориентира човека в живота, дори в дребните неща - в различните нюанси на традицията, - това присъства и в християнството.

Ако брахманизмът (съвременният индуизъм) говори за многообразни проявления на божественото, същото откриваме и в християнството.

Ако, накрая, пантеизмът твърди, че Бог е във всичко и като някаква тайнствена сила пронизва всеки атом на мирозданието, християнство е съгласно и с това, макар

РИСТИЯН

Лекция

на Александър Мен
от 8.09.1990 г.
(Със съкращения)

да не ограничава въздействието на Бога само до това вездесъщо присъствие.

Но ще сгрешим, ако сметнем, че християнството се появява като някаква еkleктика, която просто сумира всички елементи от предишните вярвания. В него се проявява колосалната сила на нещо ново. И новото е не толкова в доктрината, колкото в навлизането на един друг, различен живот в нашето всекидневие. Великите учители на човечеството - авторите на "Упанишадите", Лао Дзъ, Конфуций, Буда, Мохамед, Сократ, Платон и т.н. - са възприемали истината като връх на планина, на който хората се изкачат с огромен труд. И това е вярно. Защото истината не е нещо, което лесно се дава. Тя действително прилича на висока планина, по която трябва да се изкачим.

Човек има две родини, две отечества. Едното е нашата земя. И онази точка на земята, където си се родил и си израснал. А другото - онзи съкровен свят на духа, който око не може да види и ухо не може да чуе, но към който принадлежим по природа. Ние сме деца на земята и същевременно - гости в този свят.

Човек осъществява своята висша природа много повече в религиозните си търсения, отколкото когато воюва, оре, сее, мърси. И термитите строят, и маймуните воюват по-свой начин. И мравките сеят - има такива видове сред тях. Но никое от живите същества освен човека никога не се е замисляло върху смисъла на битието, никога не се е издигало по-високо от природните физически потребности. Нито едно живо същество освен човека не е способно да рискува в името на истината, в името на това, което не можеш да пишнеш с ръка. И хилядите мъченици от всички времена и народи са удивително явление в историята на цялата наша Слънчева система.

Но когато се обръщаме към Евангелието, се озоваваме в друг свят. Не в онзи свят, който разкрива вълнуващите търсения, порива към небето. Всъщност се оказваме пред тайната на отговора.

Двадесет и пет години принц Гаутама, бъдещият Тадахата Буда, живее в аскетични усилия, за да достигне съзерцанието. По същия начин се трудят - умствено, духовно, психо-физически - йогите, философите, подвижниците. Но Исус Христос идва от обикновено село, където живее като обикновен човек. При Него всичко е готово, Той никъде не се изкачва. Напротив, слиза при хората.

СТВОТО

Всеки велик мъдрец си дава сметка за своето незнание. Сократ казва: "Знам, че нищо не знам." Най-великите светии от всички времена и народи се чувстват грешници много по-остро, отколкото ние с вас, защото са по-близо до светлината и виждат по-добре всяко петно върху живота и върху съвестта си, отколкото ние, в нашия сив живот.

Христос няма съзнание за греховност. Няма и съзнание, че е достигнал нещо - Той идва при хората, за да им донесе това, което е у Него изначално, по природа.

Веднага искам да ви обърна внимание, че Исус Христос не започва да проповядва християнството като някаква концепция. Онова, което прогласява на хората, Той нарича "бесора", на гръцки "евангелион", което значи радостна вест, радостно известие.

В какво се състои това радостно известие?

Човек има право да не се доверява на мирозданието. Има право да чувства света около себе си чужд и враждебен. Съвременни писатели като Албер Камю, Жан-Пол Сартър и др. често говорят за страшната абсурдност на битието. Заобиколени сме от нещо грозно, безчовечно,

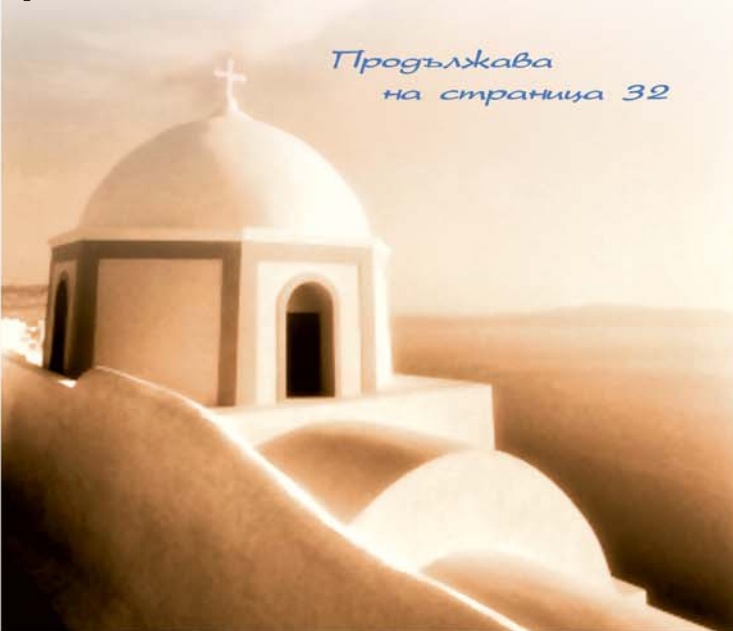
Човек има две родини, две отечества. Едното е нашата земя, а другото - онзи съкровен свят на духа, който око не може да види и ухо не може да чуе, но към който принадлежим по природа.

безсмислено, нелепо и не е възможно да му се доверим. Студен, мъртъв или пагубен свят. Тук трябва да кажа, че позицията на тези писатели, романисти, драматурзи и философи се определя от атеистичния им мироглед. Те някак не забелязват един факт: виждат света абсурден, т. е. безсмислен, само защото у човека е заложено противоположното понятие - понятието за смисъла. Този, който не знае какво е смисъл, не чувства и не разбира какво е абсурд. Той никога няма да се възмути от абсурда, никога няма да му се противопостави, ще живее с него като риба във вода. Именно това, че човек се изправя против абсурда, против безсмислието на битието, говори в полза на факта, че смисълът съществува.

Древното библейско слово ни казва, че можем да извършим вътрешен преврат и да кажем на битието "да", да се доверим на това, което изглежда страшно и плашещо. Тогава през хаоса, през абсурдността, през чудовищността на живота като слънце през облаци ще проблесне окоето на Бога. На Бога, Който е Личност, при това Личност, отразена във всяка човешка личност. И общуването с Него е възможно като съюз между подобни същества. Целият фокус на човечеството е удивителното му подобие на Този, Който е сътворил света.

В старозаветната библейска религия възниква разбирането за вярата като доверие. Вярата не като някакво теоретично, философско или религиозно убеждение, а като порив през гибелната абсурдна действителност, когато човек казва на Бога: "Да, приемам и внимавам." Така се изгражда древният Завет между Бога и човека, древният съюз.

*Продължава
на страница 32*

Продължение от страница 13

Но, разбира се, съюзът между примитивния древен човек и божественото не е можел да бъде окончателен и съвършен. Това е било възпитанието на човешкия род, детството му, после е дошла младостта... И в седми век преди нашата ера пророк Йеремия пише: "Така казва Господ: Ще склуча с народа Нов Завет, "брит ха хадаша", нов съюз, не като предишния. Той ще бъде написан в сърцата им."

И ето - през нощта се принася жертва...

Седемстотин години след Йеремия в малка стая се събират дванадесет души и принасят жертва. Обикновено при жертвоприношение се е проливала кръв. Кръвта е била символ на живота. А животът принадлежи само на Бога.

Но през нощта, за която говоря, през пролетта на 30-та година от първото столетие на наша ера, Исус Назарянинът, заобиколен от дванадесетте, извършва

обред за възпоменание на свободата, която дава Бог. Тук няма кръв, има чаша вино и хляб. Той разчупва хляба, раздава на всички и казва: "Това е Моето тяло." Той е жертвено агне за хората. Дава чашата на учениците: "Тази чаша е Новият Завет в Моята кръв" (I Кор. 11:25).

Казват, че Христос е възвестил нов морал. Да, Той твърди: "Нова заповед ви давам, да се обичате един друг; както Аз ви възлюбих, така и вие да се обичате един друг."

И преди е съществувала заповедта за любов. Думите "да обичаш ближния си както себе си" принадлежат на Мойсей. А Христос ѝ придава много специфично звучене - "както Аз ви възлюбих", - защото заради любовта към човечеството Той остава с нас на мръсната, кървава и грешна земя.

Повече по темата:

<http://lib.ru/CHRISTIAN/mennhr.txt>

Много от думите на Христос все още са непостижими за нас, защото ние сме неандерталци на духа и на нравствеността, тъй като стрелата на благовестието е насочена към вечността. Историята на християнството едва започва.

Неговата любов е саможертвена и затова Той казва "Ако иска някой да дойде след Мен, нека се отрече от себе си" (Мат. 16:24). От своето его, не от личността си - съвсем не, а от лъжливото си самоутвърждаване, от себичността. Да отдаде себе си, да понесе кръста си, т.е. своето служение, в радост и в страдание и да върви след Мен.

Христос призовава човека към осъществяване на божествения идеал. Само късогледите хора могат да си въобразяват, че християнството вече е било, вече се е състояло - през тринадесети век ли, през четвърти ли, или още някога. Всъщност то е направило само първите си, бих казал, плахи стъпки в историята на човешкия род.

Много от думите на Христос все още са непостижими за нас, защото ние сме неандерталци на духа и на нравствеността, защото стрелата на благовестието е насочена към вечността, защото историята на християнството едва започва.

Християнството не е нова етика, а нов живот, който води човека до непосредствено съприкосновение с Бога.

В какво се състои тайната тук? Защо личността на Христос привлича като магнит човечеството, въпреки че Той идва в света унижен, без тайнствеността на индийските мъдреци, без поетичната екзотика на източната философия?

Всичко, което казва, е просто и ясно. Дори примерите, които дава, са взети от всекидневния живот.

Христос никога не изразява тази тайна пряко. Само пита: "Според както говорят хората, Кой съм Аз?" (Лука 9:18). За това е нужен някакъв вътрешен опит. И Той пита досега, пита всеки, защото тук Бог говори чрез човешка уста. Исус Христос е лице на Безкрайния, Необяснимия, Необятния, Неизповедимия, Безименния. И Лао Дзъ е прав, когато казва, че името, което ние не произнасяме, е вечно име. Да, име на Безименния и Непостижимия. А тук е не само назован по име, но дори назован с човешко име - Този, Който носи заедно с нас тежобите на живота.

Ето това е оста на християнството.

Александър Мен